RESEARCH OF NON-LINEAR DYNAMIC SYSTEM DESCRIBING INTERACTION BETWEEN COLCHIAN-GEORGIAN AND SVAN POPULACES

Temur Chilachava	Doctor of Physical and Mathematical Sciences, President
	of Tskhum-Abkhazian Academy of Sciences, Sokhumi
	State University, Professor
	E-mail: temo_chilachava@yahoo.com
Gia Kvashilava	Doctor of Economics, Caucasus International University,
	President of the Academy of Phasis
	E-mail: gia.kvashilava@tsu.ge
George Pochkhua	Doctor of Mathematics, Corresponding Member of the
	Tskhum-Abkhazian Academy of Sciences, Sokhumi State
	University, Assistant Professor
	E-mail: g.pochkhua@sou.edu.ge
Tsiala Dzidziguri	Doctor of Pedagogy, Sokhumi State University, Associate
	Professor
	E-mail: t.dzidziguri@sou.edu.ge
Leila Sulava	Doctor of Infomatics, Scientific Secretary of the Institute
	of Computer Sciences of the Tskhum-Abkhazian Academy
	of Sciences, Sokhumi State University, Assistant Professor
	E-mail: l.sulava@sou.edu.ge

Presented by the Institute of Mathematics named after Academician Ilia Vekua of the Tskhum-Abkhazian Academy of Sciences

Abstract. This paper discusses the two stages of transformation of the Common-Kartvelian-speaking people: the first stage was 5000–2500 BC, when the entire populace spoke the Common Kartvelian language and lived in the South Caucasus; the second stage was 2500–1000 BC, when the entire populace was divided into three parts: Svan, Colchian-Georgian and the third part, Pelasgian tribe, was emigrated to various areas of the European continent. For the first stage, computer simulation is used in the case of variable coefficients of the equation and corresponding numerical values are obtained. The second stage is described by two different mathematical models: one part of the Common-Kartvelian-speaking people went to

გამოყენებითი მათემატიკა — Applied Mathematics

Europe and the process of their partial or complete assimilation on the European continent began. Two other parts of the populaces speaking on the Colchian-Georgian and Svan languages that arose as a result of the transformation of the Common-Kartvelian-speaking populace remained in the South Caucasus and Anatolia. To describe the process of interaction between the Colchian-Georgian and Svan peoples, a two-dimensional non-linear system of ordinary differential equations with variable coefficients is proposed. A special case of a twodimensional system of ordinary differential equations with constant coefficients is considered. In two cases of certain interdependencies between the constant coefficients of the system, it is shown that the divergence of an unknown vector function in the physically significant first quarter of the phase plane changes sign when passing through any segment or half-line one. Taking into account Bendixson's criterion, theorems were proved about the variability of the divergence of a vector field and the existence of closed trajectories in some simply connected domain that completely contains the starting point lying on one segment or half-line. Thus, it is shown that there is no assimilation of the Svan populace by the Colchian-Georgian populace and these two indigenous inhabitants peacefully coexist in the same territory after the transformation of the Common-Kartvelian-speaking populace.

Keywords: Mathematical modeling, dynamic system, Colchian-Georgian and Svan populaces, Bendixson's criterion.

Introduction. According to historical and linguistic evidence, the Caucasian tribes, inhabited a large area and had a significant influence on the political map of the world at the time. The development of synergetics gave a powerful push using of mathematical and computer models in social sciences. Mathematical modeling of social processes compared to modeling in natural science is more original due to the complexity of model justifications [1–16]. From a historical point of view, we see mathematical modeling as an innovative approach to describe the area of distribution of the Common-Kartvelian-speaking populace and the process of further transformation of the language, determining the number of the populace speaking the corresponding language in each time period. Mathematical modeling of the first stage is considered in [17].

1. COMPUTER MODELING OF THE FIRST STAGE

Computer modeling for various functions of coefficients gives two qualitatively various pictures, but both at the end of the first stage (2500 BC) yield approximately identical result, the Common-Kartvelian-speaking populace in this century became the 3–3.5 million. The

qualitative difference is that: in the first case, the Common-Kartvelian-speaking populace always grows from 1 million to 3–3.5 million; in the second case: the Common-Kartvelian-speaking populace at first it grows to 4–4.5 million (maximum development and economic situation), then, due to certain reasons (perhaps there was not enough land, food, etc.), it began to decrease to 3–3.5 million.

Certain historical sources and mathematical logic says that the second case when the Common-Kartvelian-speaking populace so far as much as possible increased, developed historically took place, economically amplified, then after achievement of a maximum at this level found it difficult to remain, slowly owing to various reasons the easing began (an insufficient area, food problems for such number of the populace, strengthening of the next people, oppressions with their sides and others).

2. MATHEMATICAL MODELING OF THE SECOND STAGE. RESEARCH OF A NONLINEAR DYNAMICAL SYSTEM

The second stage of transformation of the Common-Kartvelian-speaking populace is described by two different mathematical models. The first part of the Common-Kartvelian-speaking people emigrated to Europe and gradually completely or partially assimilated on the European continent. An exact analytical solution was found. Cases of complete or partial Common-Kartvelian-speaking populace assimilation researched.

Two other parts of the populaces speaking on the Colchian-Georgian and Svan languages that arose as a result of the transformation of the Common-Kartvelian-speaking populace remained in the South Caucasus and Anatolia.

To describe the process of interaction between the Colchian-Georgian and Svan populaces, consider a two-dimensional non-linear system of ordinary differential equations with variable coefficients [18]

$$\begin{cases} \frac{dw(t)}{dt} = \alpha_1(t)w(t) - \gamma_1(t)w^2(t) + \beta_1(t)w(t)u(t) - q(t)w(t) \\ \frac{du(t)}{dt} = \alpha_2(t)u(t) - \gamma_2(t)u^2(t) - \beta_2(t)w(t)u(t) \end{cases},$$
(1)

$$w(t_1) = w_1, u(t_1) = u_1,$$

$$t \in (t_1; t_2), w(t), u(t) \in C^1[t_1, t_2],$$

$$\beta_i(t) > 0, \gamma_i(t) \ge 0, i \in 1, 2, q(t) > 0, \alpha_i(t), \beta_i(t), \gamma_i(t), q(t) \in C[t_1, t_2],$$
(2)

w(t) is the number of Colchian-Georgian-speaking populace at t time; u(t) is the number of the populace speaking on the Svan language at the t time; $t_1 - 2500$ BC, $t_2 - 1000$ BC, $\alpha_1(t), \alpha_2(t)$ – natural demographic factor, respectively, of the Colchian-Georgian and Svan populaces; $\gamma_1(t), \gamma_2(t)$ – co-factors of self-limiting growth, respectively, of the ColchianGeorgian and Svan populaces; $\beta_1(t)$, $\beta_2(t)$ – co-factors of assimilation of the Svan populace by the Colchian-Georgian populace; q(t) > 0 – co-factors of unnatural reduction of the Colchian-Georgian populace due to forced hostilities with neighboring peoples.

Detailed qualitative analysis of the system of ordinary differential equations (1), taking into account the adequacy and non-triviality of the mathematical model leads to a system of restrictions on the variable coefficients of the dynamic system

$$\begin{cases}
\alpha_{2}(t) > 0 \\
\gamma_{1}(t) \ge 0 \\
\gamma_{2}(t) \ge 0 \\
\beta_{1}(t) > 0, \\
\beta_{2}(t) > 0 \\
q(t) > 0
\end{cases} t \in [t_{1}; t_{2}],$$
(3)

For a qualitative analysis of the dynamical system (1), (2), consider a special case, when all coefficients of the system of ordinary differential equations are constants.

$$\alpha_1(t) = \alpha_1 = const, \ \alpha_2(t) = \alpha_2 = const, \ \gamma_1(t) = \gamma_1 = const, \ \gamma_2(t) = \gamma_2 = const, \ (4)$$

$$\beta_1(t) = \beta_1 = const, \ \beta_2(t) = \beta_2 = const, \ q(t) = q = const.$$

Non-linear system of ordinary differential equations (1), (2) shall be rewritten in vector form

$$\frac{d\vec{H}(t)}{dt} = \vec{F} \begin{pmatrix} F_1 \\ F_2 \end{pmatrix}, \ \vec{H}(t) = \begin{pmatrix} w(t) \\ u(t) \end{pmatrix}, \ \vec{H}(t_1) = \begin{pmatrix} w_1 \\ u_1 \end{pmatrix},$$
(5)

where according to the system (1), (5) we have

$$F_1(w(t), u(t)) = \alpha_1 w(t) - \gamma_1 w^2(t) + \beta_1 w(t) u(t) - q w(t),$$
(6)
$$F_2(w(t), u(t)) = \alpha_2 u(t) - \gamma_2 u^2(t) - \beta_2 w(t) u(t).$$

We have two different cases:

1.
$$\begin{cases} \alpha_1 + \alpha_2 - q > 0\\ \beta_1 - 2\gamma_2 < 0 \end{cases}$$
 (7)

2.
$$\begin{cases} \alpha_1 + \alpha_2 - q < 0\\ \beta_1 - 2\gamma_2 > 0 \end{cases}$$
 (8)

Consider the **first case** (7).

Taking into account (6), the divergence E(u(t), w(t)) of the vector field \vec{F} will take the form

$$div\vec{F} \equiv E(u(t), w(t)) \equiv \alpha_1 + \alpha_2 - q - (2\gamma_1 + \beta_2)w(t) + (\beta_1 - 2\gamma_2)u(t)$$
(9)

and vanishes on the straight line of the phase plane of the solutions

$$w(t) = \frac{\beta_1 - 2\gamma_2}{2\gamma_1 + \beta_2} u(t) + \frac{\alpha_1 + \alpha_2 - q}{2\gamma_1 + \beta_2}.$$
 (10)

A line (10) in the first quarter of the phase plane is a segment connecting the points

Fig. 1

Now consider the case when the initial conditions (2) satisfy the conditions

$$0 < u_1 < \frac{\alpha_1 + \alpha_2 - q}{-\beta_1 + 2\gamma_2}, w_1 = \frac{\beta_1 - 2\gamma_2}{2\gamma_1 + \beta_2} u_1 + \frac{\alpha_1 + \alpha_2 - q}{2\gamma_1 + \beta_2}.$$
 (11)

The following theorem can now be stated.

Theorem 1. The non-linear system of ordinary differential equations (5), (6) when the (7) is fair and executed (11), in some simply connected domain $D \subset (O, u(t), w(t))$ the first quarter of the phase plane (O, u(t), w(t)) has the solution in the form of the closed trajectory which completely lies in this domain.

Proof. Let's show that the divergence of the vector field \vec{F} according to (9) vanishes on the line

$$\alpha_1 + \alpha_2 - q - (2\gamma_1 + \beta_2)w(t) + (\beta_1 - 2\gamma_2)u(t) = 0$$
(12)

phase plane of the solutions (0, u(t), w(t)).

Thus, the vector field divergence in the first quarter with physical content is equal to zero on the a segment connecting the points $M_1\left(0, \frac{\alpha_1+\alpha_2-q}{2\gamma_1+\beta_2}\right)$ and $N\left(\frac{\alpha_1+\alpha_2-q}{-\beta_1+2\gamma_2}, 0\right)$.

Suppose the initial conditions (2) satisfy (11).

It is clear, that E(u(t), w(t)) divergence (9) of the vector field $\vec{F}\begin{pmatrix}F_1\\F_2\end{pmatrix}$, in some simply connected domain $D \subset (0, u(t), w(t))$, containing the $M(u_1, w_1)$ point lying on the line (10), changes its sign.

Then by Bendixson's theorem, there is a closed integral trajectory of the non-linear system of ordinary differential equations (5)–(7), (11), which lies entirely in this domain $D \subset (0, u(t), w(t))$ [19].

Theorem 1 is proved.

Consider the second case (8).

In this case, we assume that the constant coefficients (5), (6) satisfy (8).

The divergence of the vector field E(u(t), w(t)) is zero on the line (10) of the phase plane (0, u(t), w(t)) of solutions.

In the case (8) a line (10) passes through the points $M_2\left(0, \frac{\alpha_1+\alpha_2-q}{2\gamma_1+\beta_2}\right)$ and $N_1\left(\frac{\alpha_1+\alpha_2-q}{-\beta_1+2\gamma_2}, 0\right)$.

In this case, the first quarter of the phase plane of solutions belongs only to the part of the line (10) with the left end at the point N_1 (Fig. 2).

Fig. 2

In the case (8), we will select the initial conditions (2) in such a way that they satisfy the condition

$$u_1 > \frac{\alpha_1 + \alpha_2 - q}{-\beta_1 + 2\gamma_2} > 0, w_1 = \frac{\beta_1 - 2\gamma_2}{2\gamma_1 + \beta_2} u_1 + \frac{\alpha_1 + \alpha_2 - q}{2\gamma_1 + \beta_2}.$$
(13)

Similarly, the following theorem 2 is proved.

Theorem 2. The non-linear system of ordinary differential equations (5), (6) when the (8) is fair and executed (13), in some simply connected domain $B \subset (0, u(t), w(t))$ the first quarter of the phase plane (0, u(t), w(t)) has the solution in the form of the closed trajectory which completely lies in this domain.

Proof. Let's show that the divergence of the vector field \vec{F} according to (9) vanishes on the line (10) phase plane of the solutions (0, u(t), w(t)).

In this case, the first quarter of the phase plane of solutions belongs only to the part of the line (10) with the left end at the point N_1 .

Suppose the initial conditions (2) satisfy (13).

გამოყენებითი მათემატიკა — Applied Mathematics It is clear, that E(u(t), w(t)) divergence (9) of the vector field $\vec{F} \begin{pmatrix} F_1 \\ F_2 \end{pmatrix}$, in some simply connected domain $B \subset (0, u(t), w(t))$, containing the $M(u_1, w_1)$ point lying on the line (10), changes its sign.

Then by Bendixson's theorem, there is a closed integral trajectory of the non-linear system of ordinary differential equations (5), (6), (8), (13) which lies entirely in this domain $B \subset (0, u(t), w(t))$ [19].

Theorem 2 is proved.

Conclusion. Computer modeling of the first stage for various functions of coefficients gives two qualitatively various pictures, but both at the end of the first stage (2500 BC) yield approximately identical result, the Common-Kartvelian-speaking populace in this century became the 3–3.5 million. The qualitative difference is that: in the first case, the Common-Kartvelian-speaking populace always grows from 1 million to 3–3.5 million; in the second case: the Common-Kartvelian-speaking populace at first it grows to 4-4.5 million (maximum development and economic situation), then, due to certain reasons (perhaps there was not enough land, food, etc.), it began to decrease to 3–3.5 million.

The second stage of transformation of the Common-Kartvelian-speaking populace is described by two different mathematical models. The first part of the Common-Kartvelianspeaking populace emigrated to Europe and gradually completely or partially assimilated on the European continent. An exact analytical solution was found. Cases of complete or partial Common-Kartvelian-speaking populace assimilation researched.

Two other parts of the populaces speaking on the Colchian-Georgian and Svan languages that arose as a result of the transformation of the Common-Kartvelian-speaking populace remained in the South Caucasus and Anatolia. To describe the process of interaction between the Colchian-Georgian and Svan populaces, a two-dimensional non-linear system of ordinary differential equations with variable coefficients is proposed. A special case of a twodimensional dynamic system with constant coefficients is considered. In two cases of certain interdependencies between the constant coefficients of the system, it is shown that the divergence of an unknown vector function in the physically significant first quarter of the phase plane changes sign when passing through any segment or half-line one. Taking into account Bendixson's criterion, theorems were proved about the variability of the divergence of a vector field and the existence of closed trajectories in some simply connected domain that completely contains the starting point lying on one segment or half-line. Thus, it is shown that there is no assimilation of the Svan populace by the Colchian-Georgian populace and these two populaces

peacefully coexist in the same territory after the transformation of the Common-Kartvelianspeaking populace.

References:

- T. Chilachava, N. Kereselidze, Optimizing problem of mathematical model of preventive information warfare, Information and Computer Technologies - Theory and Practice: Proceedings of the International Scientific Conference ICTMC-2010 Devoted to the 80th Anniversary of I.V. Prangishvili, (2012), pp. 525–529
- T. Chilachava, L. Karalashvili, N. Kereselidze, Integrated models of non-permanent information warfare, International Journal on Advanced Science, Engineering and Information Technology, 10, 6 (2020), pp. 2222–2230
- T. Chilachava, Research of the dynamic system describing globalization process, Springer Proceedings in Mathematics and Statistics, 276 (2019), pp. 67–78
- 4. T. Chilachava, G. Pochkhua, Conflict resolution models and resource minimization problems, Springer Proceedings in Mathematics and Statistics, 334 (2020), pp. 47–59
- T. Chilachava, S. Pinelas, G. Pochkhua, Research of four-dimensional dynamic systems describing processes of three' level assimilation, Springer Proceedings in Mathematics and Statistics, 333 (2020), pp. 281–297
- 6. T. Chilachava, G. Pochkhua, Research of a three-dimensional dynamic system describing the process of assimilation, Lecture Notes of TICMI, Vol. 22 (2021), pp. 63–72
- T. Chilachava, G. Pochkhua, Research of nonlinear dynamic systems describing the process of territorial stability of the state, Bulletin of TICMI Vol. 26, No. 2 (2022), pp. 67–80
- T. Chilachava, L. Sulava, Mathematical and computer simulation of processes of elections with two selective subjects and float factors of model, Problems of management of safety of difficult systems. Works XXIII of the International conference, 2015, pp. 356–359
- T. Chilachava, Nonlinear mathematical model of bilateral assimilation, Georgian Electronic Scientific Journal: Computer Science and Telecommunications, 2014, Volume 41, Issue 1, pp. 61–67
- T. Chilachava, Nonlinear mathematical model of dynamics of voters pro-governmental and oppositional parties, Problems of management of safety of difficult systems. Works XX of the International conference, 2012, pp. 322–324

- T. Chilachava, Ts. Gvinjilia, Research of three and two-dimensional nonlinear dynamical systems describing the training of scientists, Applied Mathematics, Informatics, Mechanics, 2017, Volume 22, Issue 1, pp. 3–20
- T. Chilachava, L. Sulava, Mathematical and computer modeling of nonlinear processes of elections with two selective subjects, Georgian Electronic Scientific Journal: Computer Science and Telecommunications, v. 46, i. 2, pp. 61–78
- T. Chilachava, Ts. Gvinjilia, Nonlinear Mathematical Model of Interference of Fundamental and Applied Researches, International Journal of Systems Science and Applied Mathematics, 2017, v.2, I.6, pp. 110–115
- T. Chilachava, L. Sulava, Mathematical and computer modeling of three-party elections, Georgian Electronic Scientific Journals: Computer Sciences and Telecommunications, 2016, v.48, I. 2, pp. 59–72
- T. Chilachava, G. Pochkhua, Mathematical and Computer Models of Settlements of Political Conflicts and Problems of Optimization of Resources, International Journal of Modeling and Optimization, 2020, v. 10, I. 4, pp. 132–138
- T. Chilachava, S. Pinelas, G. Pochkhua, Research of a nonlinear dynamic system describing the mathematical model of the bipolar world, Journal of Mathematics and Computer Science (JMCS), 2025, Volume 37, Issue 3, pp 330–336
- T. Chilachava, G. Kvashilava, G. Pochkhua, Mathematical model for the Proto-Kartvelian population dynamics, Reports of Enlarged Sessions of the Seminar of I. Vekua Institute of Applied Mathematics, Vol. 37 (2023), pp. 7–10
- T. Chilachava, G. Kvashilava, G. Pochkhua, Mathematical model describing the transformation of the Proto-Kartvelian population, J. Math. Sci. (N.Y.), 280 (2024), 300– 308.
- I.O. Bendixson, Sur les courbes definies par des equations differentielles, Acta Math, 24, 1 (1901), pp. 21–88

კოლხურ-ქართული და სვანური მოსახლეობების ურთიერთქმედების აღმწერი არაწრფივი დინამიური სისტემის კვლევა

თემურ ჩილაჩავა	ფიზიკა-მათემატიკის მეცნიერებათა დოქტორი,
	ცხუმ-აფხაზეთის მეცნიერებათა აკადემიის
	პრეზიდენტი, სოხუმის სახელმწიფო
	უნივერსიტეტი, პროფესორი
	E-mail: temo_chilachava@yahoo.com
გია კვაშილავა	ეკონომიკის დოქტორი, კავკასიის საერთაშორისო
	უნივერსიტეტი, ფაზისის აკადემიის პრეზიდენტი
	E-mail: gia.kvashilava@tsu.ge
გიორგი ფოჩხუა	მათემატიკის დოქტორი, ცხუმ-აფხაზეთის
	მეცნიერებათა აკადემიის წევრ-კორესპონდენტი,
	სოხუმის სახელმწიფო უნივერსიტეტი, ასისტენტ-
	პროფესორი
	პროფესორი E-mail: g.pochkhua@sou.edu.ge
ციალა ძიძიგური	პროფესორი E-mail: g.pochkhua@sou.edu.ge პედაგოგიკის დოქტორი, სოხუმის სახელმწიფო
ციალა ძიძიგური	პროფესორი E-mail: g.pochkhua@sou.edu.ge პედაგოგიკის დოქტორი, სოხუმის სახელმწიფო უნივერსიტეტი, ასოცირებული პროფესორი
ციალა ძიძიგური	პროფესორი E-mail: g.pochkhua@sou.edu.ge პედაგოგიკის დოქტორი, სოხუმის სახელმწიფო უნივერსიტეტი, ასოცირებული პროფესორი E-mail: t.dzidziguri@sou.edu.ge
ციალა ძიძიგური ლეილა სულავა	პროფესორი E-mail: g.pochkhua@sou.edu.ge პედაგოგიკის დოქტორი, სოხუმის სახელმწიფო უნივერსიტეტი, ასოცირებული პროფესორი E-mail: t.dzidziguri@sou.edu.ge ინფორმატიკის დოქტორი, ცხუმ-აფხაზეთის
ციალა ბიბიგური ლეილა სულავა	პროფესორი E-mail: g.pochkhua@sou.edu.ge პედაგოგიკის დოქტორი, სოხუმის სახელმწიფო უნივერსიტეტი, ასოცირებული პროფესორი E-mail: t.dzidziguri@sou.edu.ge ინფორმატიკის დოქტორი, ცხუმ-აფხაზეთის მეცნიერებათა აკადემიის კომპიუტერულ
ციალა ბიბიგური ლეილა სულავა	 პროფესორი E-mail: g.pochkhua@sou.edu.ge პედაგოგიკის დოქტორი, სოხუმის სახელმწიფო უნივერსიტეტი, ასოცირებული პროფესორი E-mail: t.dzidziguri@sou.edu.ge ინფორმატიკის დოქტორი, ცხუმ-აფხაზეთის მეცნიერებათა აკადემიის კომპიუტერულ მეცნიერებათა ინსტიტუტის სწავლული მდივანი,
ციალა ძიძიგური ლეილა სულავა	 პროფესორი E-mail: g.pochkhua@sou.edu.ge პედაგოგიკის დოქტორი, სოხუმის სახელმწიფო უნივერსიტეტი, ასოცირებული პროფესორი E-mail: t.dzidziguri@sou.edu.ge ინფორმატიკის დოქტორი, ცხუმ-აფხაზეთის მეცნიერებათა აკადემიის კომპიუტერულ მეცნიერებათა ინსტიტუტის სწავლული მდივანი, სოხუმის სახელმწიფო უნივერსიტეტი, ასისტენტ-
ციალა ძიძიგური ლეილა სულავა	 პროფესორი E-mail: g.pochkhua@sou.edu.ge პედაგოგიკის დოქტორი, სოხუმის სახელმწიფო უნივერსიტეტი, ასოცირებული პროფესორი E-mail: t.dzidziguri@sou.edu.ge ინფორმატიკის დოქტორი, ცხუმ-აფხაზეთის მეცნიერებათა აკადემიის კომპიუტერულ მეცნიერებათა ინსტიტუტის სწავლული მდივანი, სოხუმის სახელმწიფო უნივერსიტეტი, ასისტენტ- პროფესორი

წარმოადგინა ცხუმ-აფხაზეთის მეცნიერებათა აკადემიის აკადემიკოს ილია ვეკუას სახელობის მათემატიკის ინსტიტუტმა

აბსტრაქტი. ნაშრომში განხილულია საერთოქართველურ ენაზე მოლაპარაკე ხალხის ტრანსფორმაციის ორი ეტაპი: პირველი ეტაპი იყო ძვ. 5000-2500 წწ., მეორე ეტაპი – ძვ.წ. 2500–1000 წწ. მეორე ეტაპის დროს პროტოქართველური მოსახლეობიდან ჩამოყალიბდა სამ შტოდ. ესენია: სვანური, კოლხურ-ქართული და პელასგური. ეს უკანსაკნელი გადასახლდა ევროპის კონტინენტის სხვადასხვა რეგიონში. პირველი ეტაპისთვის კომპიუტერული მოდელირება გამოიყენება

კოეფიციენტების რიკატის დიფერენციალური განტოლების ცვლადი შემთხვევაში და მიღებულია შესაბამისი რიცხვითი ამოხსნები. მეორე ეტაპი აღწერილია ორი განსხვავებული მათემატიკური მოდელით. საერთოქართველურ ენაზე მოსაუბრე ხალხის ერთი ნაწილი, პელასგები წავიდნენ ევროპაში და დაიწყო მათი ნაწილობრივი ან სრული ასიმილაციის პროცესი ევროპის კონტინენტზე. კოლხურ-ქართულ და სვანურ ენებზე მოლაპარაკე მოსახლეობა დამკვიდრდა სამხრეთ კავკასიასა და ნაწილობრივ ანატოლიაში. ამ ორ ენაზე მოლაპარაკე ხალხებს შორის ურთიერთქმედების პროცესის აღსაწერად წარმოდგენილია ჩვეულებრივი დიფერენციალური განტოლებების ორგანზომილებიანი არაწრფივი სისტემა კოეფიციენტებით. კერძო შემთხვევაში განხილულია ცვლადი ჩვეულებრივი დიფერენციალური განტოლებების ორგანზომილებიანი სისტემა მუდმივი კოეფიციენტებით. სისტემის მუდმივ კოეფიციენტებს შორის გარკვეული ურთიერთდამოკიდებულების ორ შემთხვევაში ნაჩვენებია უცნობი ორკომპონენტიანი ვექტორ-ფუნქციის დივერგენციის ფაზური სიბრტყის პირველ მეოთხედში ნიშანცვლადობის შესახებ ნახევარწრფეზე გადასვლისას. ბენდიქსონის პრინციპის გათვალისწინებით, დამტკიცებულია თეორემები ვექტორული ველის დივერგენციის ნიშანცვლადობისა და შეკრული ინტეგრალური წირების არსებობის შესახებ ცალბმულ არეში, რომელიც შეიცავს ნახევარწრფეზე მდებარე წერტილს (ტრაექტორიის საწყისი წერტილი).

ამრიგად, მათემატიკურმა ანალიზმა მუდმივი კოეფიციენტების შემთხვევაში აჩვენა, რომ კოლხურ-ქართული მოსახლეობის მიერ სვანური მოსახლეობის სრული ასიმილაცია არ ხდება და ეს ორი მოსახლეობა ერთ ტერიტორიაზე მშვიდობიანად თანაარსებობს.

საკვანძო სიტყვები: მათემატიკური მოდელირება, დინამიური სისტემა, კოლხურ-ქართული და სვანური მოსახლეობები, ბენდიქსონის პრინციპი.

13